

XXXX, XXXX a XXXX s odôvodnením, že žalovaný nespĺnil podmienky vydržania stanovené v § 134 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), ako to tvrdil vo vyhlásení o vydržaní vlastníckeho práva pred notárkou, ktorá osvedčenie o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným spísala do notárskej zápisnice sp. zn. N 1024/2012, Nz 10453/2015, NCRIs 10711/2015 z 27.03.2015 v znení Dodatku č. 1 z 18. mája 2015 a Dodatku č. 2 z 18. mája 2015 (ďalej aj „notárska zápisnica“). Notárska zápisnica bola zapísaná do katastra nehnuteľností na základe nepravdivých tvrdení žalovaného. Žalobcovia (nezistení vlastníci zastúpení Slovenským pozemkovým fondom a Lesmi SR) vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam nikdy nestratili a sú oprávnení domáhať sa jeho navrátenia prostredníctvom žaloby o určenie vlastníckeho práva na súde. Držba nehnuteľností uvedených v notárskej zápisnici zo strany žalovaného nebola dobromyseľná a oprávnená. Notárkou uvádzané skutočnosti v osvedčení o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným neboli pravdivé a odporovali zákonu. Žalovaný (vydržiteľ) nepreukázal svoje právne nástupníctvo po svojich právnych predchodcoch ani nedoložil súhlasné vyjadrenie právnych nástupcov po osobách zapísaných v katastri nehnuteľností ako vlastníci, t. j. po nezistených vlastníkoch a tvrdenie žalovaného o nerušenej dobromyseľnej a nepretržitej držbe nehnuteľností v období od 01.01.1992 do 01.01.2002 za nepravdivé. Notárka spisujúca notársku zápisnicu si nespĺnila povinnosť zisťovať totožnosť pôvodných vlastníkov, podrobný skutkový dej svedčiaci o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným ani právne nástupníctvo vydržiteľa. V predsporových jednaniach o predmete sporu žalovaný tvrdil, že pôvodní nezistení vlastníci patria do jeho širšej rodiny, sú jeho priamymi alebo pobočnými právnymi predchodcami, z ktorých niektorí zomreli bezdetní alebo ich právni nástupcovia udelili žalovanému súhlas s vydržaním vlastníckeho práva. Žalovaný sa označoval za právneho nástupcu nezistených vlastníkov v priamom aj pobočnom rade až do cca piateho pokolenia, ale nezistených vlastníkov nestotožnil, právne nástupníctvo po nich nepreukázal a preto ani ním predkladané súhlasy nemožno považovať za relevantné listiny.

1.2 Pri podaní žaloby vychádzali zástupcovia žalobcov z listov vlastníctva, ktoré predchádzali spísaniu a zápisu notárskej zápisnice do katastra nehnuteľností. Vlastníctvo žalobcov (nezistených vlastníkov) bolo do katastra nehnuteľností prepísané z pozemkovej knihy v rámci vytvárania registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej aj „ROEP“) v katastrálnom území W. a T. v roku 2002. Žalobcovia nemajú inú možnosť, než žalobou o určenie vlastníckeho práva sa domôcť svojich práv. Žalovaný je len podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/51/2009 z 28.10.2010 v konaní o určenie vlastníctva k spoluvlastníckemu podielu je pasívne legitimovaný iba dotknutý spoluvlastník sporného spoluvlastníckeho podielu.

1.3 Žalovaný sa v konaní bránil tým, že právo Slovenského pozemkového fondu a Lesov Slovenskej republiky zastupovať nezistených vlastníkov zaniklo v momente, kedy bola do určeného operátu katastra nehnuteľností zapísaná notárska zápisnica osvedčujúca vydržanie vlastníckeho práva žalovaným. Žiadne ustanovenie zákona nedáva možnosť Slovenskému pozemkovému fondu či Lesom SR zastupovať osoby, ktoré v minulosti mohli spĺňať podmienky, aby boli označení ako nezistení vlastníci aj v čase, keď už v určenom operáte katastra nehnuteľností zapísaní nie sú. Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky tak nemali právo podať žalobu na určenie vlastníckeho práva v mene žalobcov. Žalovanému sa javí, že Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky podali žalobu vo vlastnom mene a takejto žalobe nie je možné vyhovieť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a z dôvodu, že sa vlastnícke právo k nehnuteľnostiam má určiť v prospech tretej osoby, ktorá už ani nežije. Súdna prax sa ustálila na názore, že domáhať sa práv v dôsledku neoprávneného vydržania je možné aj v prípade, ak posledný zápis v katastri svedčil už nebohej osobe, avšak výlučne žalobou o určenie, že vec patrí do dedičstva po nebohom; podmienkou úspešnosti takejto žaloby však je, aby stranami sporu boli všetci dedičia po nebohom.

1.4 Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie prečítaním listín tvoriacich súčasť spisu (listami vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom sporu, zápisnicou o konfrontácii svedkov v trestnej veci, kde sa žalovaný vyjadril, že nehnuteľnosti uvedené v notárskej zápisnici nedržal, výzvou Slovenského pozemkového fondu adresovanou žalovanému, aby preukázal nadobudnutie vlastníckeho práva titulom vydržania podľa notárskej zápisnice, dedičskými rozhodnutiami, úmrtnými listami), z ktorých zistil v prospech koho bolo evidované vlastnícke právo k nehnuteľnostiam uvedeným vo výroku rozhodnutia pred spísaním notárskej zápisnice, čo bolo predmetom dedenia po poručiteľovi E. J., zomrelom XX. P. XXXX v konaní vedenom na Štátnom notárstve Lučenec pod sp. zn. D 107/53, ktoré nehnuteľnosti boli po poručiteľke O. J. prejednané v dedičskom konaní na Štátnom notárstve v Lučenci pod sp. zn. D 31/74, čo bolo obsahom vyhlásenia žalovaného v notárskej zápisnici a aké dôkazy na preukázanie pravdivosti vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva ponúkal a po posúdení žaloby podľa ustanovení § 126 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka

vyhodnotil žalobu ako dôvodnú. Poukázal na to, že uznesením z 23.04.2018 č. k. 9C/32/2017-346 konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zastavil z dôvodu, že žalobcovia neboli označení údajom umožňujúcim ich identifikáciu a nezameniteľnosť s inou osobou, čo neumožňovalo Okresnému súdu Lučenec pokračovať v konaní. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 27.08.2019 sp. zn. 17Co/327/2018 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie so záväzným právnym názorom o existencii procesnoprávnej subjektivity označených žalobcov zastúpených zákonným zástupcom. Odvolací súd vyslovil, že podľa § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 330/1991 Zb.“) a § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch môžu Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky konať za nezistených vlastníkov v súdnych sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a to aj v prípade, keď nezistení vlastníci vystupujú na strane žalobcov. Slovenský pozemkový fond môže v súdnom konaní vystupovať ako zákonný zástupca nezistených vlastníkov aj podľa § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej aj „zákon č. 180/1995 Z. z.“). V prejednávanej veci Slovenský pozemkový fond ani Lesy Slovenskej republiky nenakladajú s pozemkami nezistených vlastníkov, iba zastupujú nezistených vlastníkov v súdnom spore. Nie sú teda stranami sporu, iba zákonnými zástupcami strán sporu. Podľa inštrukcie odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení súd prvej inštancie skúmal procesnú prípustnosť žaloby podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“) a uzavrel, že žalobcovia, ktorí stratili vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v dôsledku spísanej notárskej zápisnice o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným majú naliehavý právny záujem na podaní tejto žaloby, ktorou by sa odstránil stav právnej neistoty medzi stranami sporu.

1.5 Žalobe o určenie vlastníckeho práva v prospech žalobcov súd prvej inštancie vyhovel z dôvodu, že žalovaný nepreukázal svoje tvrdenia uvedené v notárskej zápisnici, že nehnuteľnosti držal po celú vydržaciú dobu, že do držby vstúpil na základe konkrétneho právneho titulu (hoci i domnelého), o ktorý oprel svoju dobrú vieru, že s nehnuteľnosťami počas celej vydržacej doby nakladal ako s vlastnými, ako to vyžaduje ustanovenie § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto nepreukázal podmienky vydržania, ako to predpokladá ustanovenie § 134 Občianskeho zákonníka, ktorými sú: predmet vydržania, subjekt vydržania, oprávnená držba a vydržacia doba. Držbu nehnuteľností spochybnil sám žalovaný pri svojej výpovedi v trestnom konaní a pri spísaní notárskej zápisnice nepreukázal právne nástupníctvo po pôvodných nezistených vlastníkoch zapísaných na liste vlastníctva. Súladnosť notárskej zápisnice o vydržaní vlastníckeho práva s hmotným právom skúmal súd prvej inštancie ako prejudiciálnu otázku. Pretože žalovaný takúto súladnosť nepreukázal, súd prvej inštancie žalobe o určenie vlastníckeho práva proti žalovanému vyhovel.

1.6 Nárok na náhradu trov konania žalobcom voči žalovanému priznal prvoinštančný súd podľa § 255 a § 262 ods. 1 C. s. p.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný odôvodnené odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. f) a písm. h) Civilného sporového poriadku s návrhom, aby odvolací súd postupom podľa § 389 ods. 1 písm. a), b), c) Civilného sporového poriadku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby postupom podľa § 388 C. s. p. rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1 V dôvodoch odvolania zopakoval podstatnú argumentáciu súdu prvej inštancie, z akého dôvodu bolo žalobe o určenie vlastníckeho práva vyhovené a uviedol, že naďalej trvá na tom, že konanie malo byť zastavené z dôvodu, že žalobcovia neboli v konaní označení spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o ich identite. Žalovaný si je vedomý viazanosti súdu prvej inštancie názorom odvolacieho súdu, avšak s názorom odvolacieho súdu nesúhlasí, keďže nebol dôvod na odklon od názoru vysloveného Najvyšším súdom Slovenskej republiky vysloveným v uznesení sp. zn. 7Cdo/10/2010. Opätovne namietal, že „žalobca“ sa domáha určenia vlastníckeho práva v prospech osoby, ktorou nie je on sám a preto takáto žaloba trpí nedostatkom naliehavého právneho záujmu. Nie je možné sa domáhať určenia vlastníckeho práva v prospech už zomrelej osoby z dôvodu, že výrok takéhoto rozhodnutia nie je spôsobilý na zápis do operátu katastra nehnuteľností. Takýto výrok je nevykonateľný. Bolo by možné uspieť v konaní jedine žalobou o určenie, že vec patrí do dedičstva po nebohom, kde by musela byť splnená podmienka vecnej legitímácie, čo znamená, že by sporovými stranami museli byť všetci dedičia po nebohom. Skutočnosť, že žaloba o určenie vlastníckeho práva je podaná v prospech nežijúcich vlastníkov nespochybňujú ani „žalobcovia“.

3. Vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

4. Krajský súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalovaného prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania z dôvodu, že zákonné podmienky na jeho nariadenie podľa § 385 ods. 1 C. s. p. splnené neboli (nebolo potrebné doplniť ani zopakovať dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie) iba z hľadiska odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným, ktorými je podľa § 380 ods. 1 C. s. p. viazaný (z dôvodu, že vady týkajúce sa procesných podmienok, na ktoré by mal odvolací súd prihliadnuť, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené, odvolací súd nezistil) a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 C. s. p. zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie.

5. I keď žalobu v mene nezistených vlastníkov zapísaných pôvodne na listoch vlastníctva uvedených vo výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie podali Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky, nie je možné ich považovať za „žalobcov“, ako to činí žalovaný v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Za žalobcov označili zákonní zástupcovia žalobcov Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky 25 fyzických osôb; spor sa teda vedie medzi 25 žalobcami a jedným žalovaným. Svoj názor k oprávneniu Slovenského pozemkového fondu a Lesov Slovenskej republiky zastupovať nezistených vlastníkov v spore o určenie vlastníckeho práva aj v prípade, ak nezistení vlastníci vystupujú na strane žalobcov, odvolací súd už vyjadril v uznesení sp. zn. 17Co/327/2018 z 27. augusta 2019 a na vyslovenom právnom názore zotrváva. Procesnú subjektivitu žalobcov odvodil odvolací súd od ustanovenia § 61 C. s. p. veta za bodkočiarkou, podľa ktorej má procesnú subjektivitu aj ten, komu ju zákon priznáva. Pre účely posúdenia procesnej subjektivity žalobcov nebolo relevantné, že žalobcovia podľa zhodného tvrdenia strán sporu už nežijú, keď nezistení vlastníci pozemkov (s pozemkami, ktorých podľa § 16 ods. 1 písm. b/ zákona č. 180/1995 Z. z. nakladá fond) môžu byť účastníkmi súdnych konaní v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. Podľa § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. stále platí, že pozemkový fond koná za neznámych vlastníkov nehnuteľností pred súdom a to aj v prípade, ak je vlastníctvo neznámych vlastníkov sporné a obdobne môže postupovať aj správca lesných pozemkov, ktorých vlastník nie je známy, teda Lesy Slovenskej republiky. Doposiaľ nezaniklo ani oprávnenie správcu lesného majetku zakotvené v § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. zastupovať pred súdom vo veciach lesných pozemkov neznámych vlastníkov alebo vlastníkov, ktorí sú známi, ale nie je známy ich trvalý pobyt alebo sídlo, označovaní spoločne ako „nezistení vlastníci“ a to aj vtedy, ak je vlastnícke právo nezistených vlastníkov sporné.

6. Žalovaný sa v odvolaní opätovne odvoláva na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/10/2010, ktorého obsah podrobne rozobral odvolací súd v uznesení sp. zn. 17Co/327/2018 v bode 8. Odvolací súd poukázal v bode 16 a 17 odôvodnenia uznesenia sp. zn. 17Co/327/2018 na iné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky riešiace problém účasti tzv. nezistených vlastníkov v súdnom spore, z ktorých vyvodil, že v otázke procesnej subjektivity a označenia tzv. nezistených vlastníkov, ako strán v spore, judikatúra najvyššieho súdu nie je jednotná. Názor, že podľa § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. a § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. môžu Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky konať za nezistených vlastníkov v súdnych sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a to aj v prípade, keď nezistení vlastníci vystupujú na strane žalobcov zdôvodnil odvolací súd v bode 18 uznesenia sp. zn. 17Co/327/2018 a k tomu iba dodáva, že zákony č. 330/1991 Zb., zákon č. 180/1995 Z. z. a zákon č. 326/2005 Z. z. nie vždy jednotne používajú pojem „neznámy vlastník“ alebo „nezistený vlastník“ a zahrnutie vlastníka, ktorý je známy, len nie je známe miesto jeho trvalého pobytu alebo sídlo (§ 8 ods. 1 písm. c/ zákona č. 180/1995 Z. z.) a vlastníka, ktorý nie je známy (§ 8 ods. 1 písm. d/ zákona č. 180/1995 Z. z.) pod jednotný pojem „nezistení vlastníci“ vyplýva z § 13 zákona č. 180/1995 Z. z., podľa ktorého fond nakladá s pozemkami uvedenými v § 8 ods. 1 písm. c) a d), ktoré sa na základe registra zapíšu do katastra nehnuteľností (ďalej len „pozemok s nezisteným vlastníkom“), podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov (osobitnými predpismi sú zákon č. 229/1991 Zb. a zákon č. 330/1991 Zb.), obdobne postupuje správca, ak ide o lesné pozemky.

7. Hoci už žalovaný v odvolaní nespochybňuje právo Slovenského pozemkového fondu a Lesov Slovenskej republiky podať žalobu v mene nezistených vlastníkov pozemku odvolací súd pripomína, že v bode 22 uznesenia sp. zn. 17Co/327/2018 zaujal názor aj k skôr prednesenej námietke žalovaného, že zápisom vlastníckeho práva žalovaného k dotknutým nehnuteľnostiam na základe notárskej zápisnice oprávnenie Slovenského pozemkového fondu a Lesov Slovenskej republiky podať žalobu na určenie vlastníckeho práva nezaniklo, keď podľa § 34 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. títo zákonní zástupcovia nezistených vlastníkov boli konštituovaní aj pre prípad, že vlastníctvo „nezistených vlastníkov“ je sporné

a to zákonom č. 571/2007 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 330/1991 Zb. v § 34 ods. 14 tak, že sa vsunul text „a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a neznámych vlastníkov je sporné“.

8. Odvolací súd osobitne v bode 28 uznesenia sp. zn. 17Co/327/2018 zdôraznil, že jeho záver o existencii hmotnoprávnej a procesnoprávnej subjektivity označených žalobcov automaticky neznamená, že žaloba o určenie vlastníckeho práva v prospech neznámych vlastníkov zastúpených Slovenským pozemkovým fondom a Lesmi Slovenskej republiky je aj procesne prípustná, preto musí súd prvej inštancie venovať pozornosť otázkam, či na žalobe o určenie vlastníckeho práva v prospech osôb, o ktorých nevedno, či vôbec existujú, či majú záujem byť vlastníckmi označených nehnuteľností existuje naliehavý právny záujem a či Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky v prípade podania tejto žaloby konajú v súlade s verejným záujmom, teda všeobecne prospešným záujmom, ktorý pojem nie je ani v legislatíve presne definovaný z dôvodu, že ide o neurčitý pojem a verejný záujem sa môže posudzovať vždy len v konkrétnom čase a mieste v konkrétnej situácii. K tejto časti odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu sa na pojednávaní dňa 23.10.2019 vyjadril iba Slovenský pozemkový fond tak, že „v tejto veci koná zo zákona, musí zastupovať práva, oprávnené záujmy nezistených vlastníkov bez ohľadu na to, že nám nie je známe, kto tieto osoby sú, či ešte žijú alebo nie a či vôbec majú záujem byť vlastníckmi týchto nehnuteľností. V opačnom prípade, ak by SPS nemal povinnosť zastupovať týchto neznámych vlastníkov, resp. ak by sme skúmali, či tieto osoby majú záujem byť vlastníckmi, bolo by možné pôdu nezistených vlastníkov bez akýchkoľvek právnych nástrojov ochrany ich vlastníctva rozobrať tretími osobami, ktoré o to prejavili záujem“. Práve z dôvodu opakovaných námietok žalovaného, že navrátenie do pôvodného stavu chcú žalobcovia dosiahnuť procesne neprípustnou žalobou podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, uložil odvolací súd súdu prvej inštancie v prvom rade skúmať procesnú prípustnosť žaloby podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku. Súd prvej inštancie existenciu naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe odôvodnil iba tak, že len žalobou o určenie vlastníckeho práva je možné dosiahnuť zmenu zápisu vo verejnom registri a zosúladenie skutočného a právneho stavu. Žalobou o určenie vlastníckeho práva sa podľa názoru súdu prvej inštancie môžu žalobcovia domôcť obnovenia svojich vlastníckych práv k nehnuteľnostiam, ktoré na základe notárskej zápisnice o vyhlásení o vydržaní vlastníckeho práva získal do vlastníctva žalovaný.

9. Podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie jej potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

10. Možnosť domáhať sa na súde žalobou určenia vlastníckeho práva v prospech nezistených vlastníkov nie je upravená žiadnym osobitným zákonom, bolo preto povinnosťou žalobcov (ich zákonných zástupcov) v konaní preukázať existenciu naliehavého právneho záujmu na takomto určení.

11. K otázke existencie naliehavého právneho záujmu na žalobe o určenie vlastníckeho práva existuje množstvo judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Za najpriliehavejšie rozhodnutie z hľadiska skutkového stavu ustáleného v tomto súdnom konaní považuje odvolací súd uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/156/2018 z 20. marca 2019, v ktorom sa skúmala existencia naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia vlastníckeho práva k pozemkom v čase súdneho konania už neexistujúcich a žiadali určiť vlastnícke právo poručiteľa ku konkrétnemu dátumu odlišnému od dátumu jeho smrti. Najvyšší súd v bode 19 odôvodnenia vysvetlil, že právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snád' zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné súdne konanie. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný základ pre právny vzťah strán sporu je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) aj iná žaloba. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pre osvedčenie naliehavého právneho záujmu musí žalobca poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je a vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši a rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí v prvom rade zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe, ktorý musí byť daný aj v čase rozhodnutia

súdu. Vo veci, v ktorej konal najvyšší súd bola žaloba zamietnutá pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu z dôvodu, že sa žalobcovia nedomáhali určenia, že sporné pozemky boli v čase smrti vo vlastníctve poručiteľa a patria do dedičstva po ňom, keď v čase od dátumu, ku ktorému žiadali žalobcovia určiť vlastnícke právo ku dňu smrti poručiteľa mohol poručiteľ disponovať so svojím majetkom (čo aj urobil). Najvyšší súd v bode 21 odôvodnenia zdôraznil, že určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu, existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulé a to ani do budúcnosti (s odkazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/32/98, 2Cdo/131/2006) s tým, že z tohto pravidla judikatúra pripúšťa výnimky a to v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu svojej smrti vlastníkom veci, resp. žalôb, že určitá vec patrí do dedičstva (podľa rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/26/07, 3Cdo/44/08). Rozhodujúcim okamihom pre určenie naliehavého právneho záujmu je teda deň smrti poručiteľa.

12. Podobnosť súdnych konaní vedených na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 8Cdo/156/2018 a tej, v ktorej koná odvolací súd je daná tým, že podľa zhodného tvrdenia zákonných zástupcov žalobcov a žalovaného žiaden zo žalobcov už nežije, napriek tomu sa žalobcovia (ich zákonní zástupcovia) nedomáhajú určenia, že nehnuteľnosti označené v žalobe a výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie patria do dedičstva po nich. Ak žalobcovia nežijú, nie sú subjektom hmotného práva podľa § 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka a ich smrťou spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla. Žalobu o určenie, že konkrétne nehnuteľnosti patria do dedičstva po nezistených vlastníkoch by podľa názoru odvolacieho súdu mohli podať aj Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky, ktorí by sa v takomto prípade nepovažovali za zákonných zástupcov nezistených vlastníkov zapísaných na liste vlastníctva (podľa registra obnovenej evidencie pozemkov), ale by boli zástupcami neznámych dedičov pôvodných nezistených vlastníkov. Takýto záver je vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. apríla 2019 sp. zn. 8Cdo/31/2018.

13. Ak bolo úmyslom zákonných zástupcov žalobcov poprieť tvrdenia žalovaného v notárskej zápisnici o vydržaní vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam, ktoré podľa názoru Slovenského pozemkového fondu a Lesov Slovenskej republiky nezískal žalovaný zákonným spôsobom, bolo možné nápravu dosiahnuť aj žalobou o negatívnom určení, ktorá za určitých podmienok prípustná je (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2018 sp. zn. 6Cdo/15/2017 uverejnené v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod publikačným číslom 31/2019).

14. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie, z ktorých v súlade s § 383 C. s. p. vychádza aj odvolací súd možno zhrnúť tak, že žalobcovia 1/ až 25/ boli pred zápisom notárskej zápisnice, na základe ktorej nadobudol vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam žalovaný, zapísaní ako podieloví spoluvlastníci nehnuteľností na listoch vlastníctva s označením iba mena a priezviska, prípadne prímenia, pozemknoknižnej vložky, v ktorej bolo pôvodne vlastníctvo k nehnuteľnostiam vedené a v niektorých prípadoch aj s pôvodným titulom nadobudnutia vlastníckeho práva (označeného napr. iba ako č. d. XXXX/XXXX) a zapísaný prevod z pozemkovej knihy na list vlastníctva podľa rozhodnutia označeného ako POZ 97/0067-003 z 12.03.1997 a následne Rozhodnutie OÚ Lučenec, odbor PPLH č. E/2002/00018 z 19. augusta 2002. Tieto skutočnosti vyplývajú z výpisov z katastra nehnuteľností - výpis z listu vlastníctva v katastrálnom území W. a T. k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom tohto konania zobrazujúcim aktuálny stav k 01.01.2015. Na č. l. 165 je žurnalizovaná odpoveď Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcia verejnej správy, odbor registrov, matrík a hlásenia pobytu, oddelenie správy registrov, Námestie Ľ. Štúra 1, Banská Bystrica z 19.06.2017, ktorou dožiadaný orgán pod sp. zn. SVS-ORMP 2-2017/4-7740 dňa 19.06.2017 oznamuje Slovenskému pozemkovému fondu, že údaje o trvalom a prechodnom pobyte žalobcov len na základe údajov o mene a priezvisku nemôže vydať z dôvodu, že sa takáto osoba nedá jednoznačne určiť podľa zadaných údajov, prípadne sa takáto osoba v registri nenachádza. Žiadosť o identifikáciu osôb lustráciou v matrike doručil Slovenský pozemkový fond aj obciam W. a T., odkiaľ bola odoslaná žiadateľovi rovnaká odpoveď, že údaje poskytnuté Slovenským pozemkovým fondom na lustráciu nie sú postačujúce. Z požadovaných mien nachádzajúcich sa v prípise Slovenského pozemkového fondu č. SPFZ/2017/058218 vylustrovali iba dve osoby U. U. a Y. S., ktoré osoby nie sú označenými žalobcami v tomto konaní.

14.1 Notárka U.. P. U., Notársky úrad v Lučenci spísala dňa 27.03.2015 za účasti Y. L., nar. XX.XX.XXXX (žalovaný) notársku zápisnicu, ktorou osvedčila podľa § 63 notárskeho poriadku (zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti) vyhlásenie žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území W. a katastrálnom území T.. V notárskej zápisnici je uvedené, že „si navrhovateľ

spísania notárskej zápisnice Y. L. uplatňuje vlastnícke právo k poľnohospodárskemu majetku, ktorý získal po svojich právnych predchodcoch podľa pripojených úmrtných listov tak, že v skutočnosti žili v W. na lazoch a T. na lazoch a uvedenú poľnohospodársku pôdu obrábali jeho právni predchodcovia. Ostatní dedičia budú v tomto prípade dotknutými osobami a týmto osvedčením sa nahrádza niekoľko dedičských konaní, ktorým by navrhovateľ docielil ten istý stav ako v prípade vydržania. Navrhovateľ Y. L. vyhlásil, že je dobromyseľným držiteľom, jeho držba je nerušená a nepretržitá. Splňa hmotnoprávne podmienky určenia vlastníckeho práva vydržaním podľa § 134 OZ. Jeho vydržacia doba začala plynúť 01.01.1992 a skončila najneskôr 01.01.2002“. Notárka v ďalšom texte konštatovala, že „navrhovateľ Y. L. splnil aj procesnoprávne podmienky určenia vlastníckeho práva vydržaním, keď doložil notárke vyjadrenie obce W., T., S. a F. o tom, že nemajú výhrady k vzniku vlastníckeho práva navrhovateľa na nehnuteľnosti uvedené v tejto notárskej zápisnici a navrhovateľ Y. L. doložil aj vyjadrenie dotknutých vlastníkov, resp. ich právnych nástupcov, v prospech ktorých svedčí posledný záznam v operáte katastra nehnuteľností o tom, že nemajú výhrady k vzniku vlastníckeho práva navrhovateľa na nehnuteľnosti uvedené v notárskej zápisnici“. K notárskej zápisnici boli spísané dva dodatky a stala sa verejnou listinou pre zápis žalovaného v tomto spore Y. L. ako podielového spoluvlastníka nehnuteľností v katastrálnom území W. a T., čo je zdokladované na výpisoch z listov vlastníctva na č. l. 29 až 117 spisu, kde pri mene žalovaného je ako titul nadobudnutia okrem iného uvedené aj osvedčenie o vydržaní č. N 1024/2012, Nz 10453/2015, NCRIs 10711/2015 z 27.03.2015 ako záznamová listina 1331/15, ale aj ďalšia notárska zápisnica sp. zn. N 424/2015, Nz 7963/2015, NCRIs 8190 z 10.03.2015 v znení dodatkov ako záznamová listina Z 1038/15 (napríklad na LV č. XXXX katastrálne územie T., aj LV č. XXXX katastrálne územie T.), ktorá v tomto súdnom konaní predložená nebola.

14.2 K notárskej zápisnici N 1024/2012 predložil žalovaný vyjadrenia dotknutých vlastníkov (v kópii na č. l. 134 až 136 spisu), kde ako navrhovateľ osvedčenia o určení vlastníckeho práva vydržaním podľa § 134 OZ a § 63 notárskeho poriadku na podiely vlastníkov (označených menom a priezviskom) evidovaných na listoch vlastníctva v katastrálnom území W. na LV č. XXX, XXX, XXX, XXXX, XXXX a XXXX si robil nároky titulom vydržania vlastníckeho práva s rovnakým textom, aký bol uvedený v notárskej zápisnici N 1024/2012. Táto listina neobsahuje žiadne vyjadrenie dotknutých spoluvlastníkov. Podpisy určitých osôb na listine vzťahujúcej sa k notárskej zápisnici N 1024/2012 s označením, že ide o str. 25, sú žurnalizované v tomto spise na č. l. 125 spisu ako osobitná listina.

15. Z obsahu spisu nevyplývajú žiadne skutkové okolnosti preukazujúce, že medzi právnymi nástupcami žalobcov a žalovaným vznikol spor o vlastnícke právo, ktorý by mal riešiť súd. Zákonní zástupcovia žalobcov neodôvodnili v žalobe, akými skutočnosťami bola vyvolaná potreba podať žalobu o určenie vlastníckeho práva na súd a akým spôsobom sa zmena vlastníckeho práva z nezistených vlastníkov na žalovaného dotkla verejného záujmu, ktorý zástupcovia nezistených vlastníkov Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky musia v konaní pred súdom hájiť. Spor v mene nezistených vlastníkov vyvolali štátom určení zástupcovia.

16. Účelom žalôb podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku je vyriešiť spor o existencii práva a podmienkou procesnej prípustnosti takejto žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Ak nebol preukázaný spor medzi dotknutými vlastníckymi nehnuteľnosťami a žalovaným a zákonní zástupcovia žalobcov nezistených vlastníkov nezdôvodnili existenciu verejného záujmu na takejto určovacej žalobe, dospel odvolací súd k názoru, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec v otázke prípustnosti žaloby podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku a majúc za to, že naliehavý právny záujem na takejto určovacej žalobe neexistuje, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 C. s. p. a žalobu zamietol.

17. Žalovaný iba formálne uplatnil v odvolaní odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keďže žiadne skutkové zistenia súdu prvej inštancie v odvolaní nenamieta. Odvolací súd konštatuje, že z dvoch odvolacích dôvodov uvádzaných žalovaným v odvolaní bol dôvodne uplatnený len odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku o nesprávnom právnom posúdení veci a odlišné právne posúdenie veci v otázke procesnej prípustnosti tejto žaloby podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku bolo dôvodom zmeny rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom.

18. Strany sporu opakovane upozorňovali odvolací súd, že na Okresnom súde Lučenec prebieha skutkovo a právne totožný spor pod sp. zn. 13C/24/2017. Odvolací súd z vlastných registrov zistil (a

po oznámení dátumu verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu na to upozornil aj zástupca žalovaného), že vo veci 13C/24/2017 Okresného súdu Lučenec už Krajský súd v Banskej Bystrici o odvolaní strán sporu rozhodol rozsudkom sp. zn. 16Co/120/2019 z 11. júna 2020 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe o určenie vlastníckeho práva vyhovené zmenil a žalobu zamietol z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku a vec je v dôsledku dovolania prejednávaná Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 2Cdo/289/2020, avšak vo veci doposiaľ rozhodnuté nebolo.

19. Odvolací súd zotrváva na názore vyjadrenom v bode 27 uznesenia sp. zn. 17Co/327/2018, že vyhovením žalobe o určenie vlastníckeho práva by sa dosiahol pravý opak účelu sledovaného zákonom č. 180/1995 Z. z. usporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom spôsobom, aby už v katastri nehnuteľností neboli evidovaní nezistení a neznámi vlastníci pozemkov. Aj táto skutočnosť bráni záveru, že na určení vlastníckeho práva v zmysle podanej žaloby existuje naliehavý právny záujem.

20. Odvolací súd zmenou rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyjadruje svoj súhlas s konaním žalovaného a notárky U.. P. U., ktorá bez splnenia hmotnoprávných a procesnoprávných podmienok spisala notársku zápisnicu N 1024/2012, Nz 10453/2015, NCRI 10711/2015 dňa 27.03.2015 v znení jej dodatkov ako verejnú listinu, na základe ktorej dosiahol žalovaný zápis vlastníckeho práva vo svoj prospech na listoch vlastníctva v katastrálnom území W. a T.. Súdny spor vyvolaný zákonnými zástupcami nezistených vlastníkov ako žalobcov nemohol byť úspešný pre nesprávne zvolenú formu súdnej ochrany, ako to uviedol odvolací súd v bodoch 11 až 13 tohto rozhodnutia.

21. Po zmene rozsudku súdu prvej inštancie sa žalovaný považuje za úspešnú stranu sporu v plnom rozsahu, ktorej by podľa § 255 ods. 1 C. s. p. vzniklo proti žalobcom 1/ až 25/ právo na náhradu trov konania v celom rozsahu. Žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/ až 25/ odvolací súd nepriznal z dôvodu, že žalobcovia 1/ až 25 nemajú spôsobilosť na práva a povinnosti podľa § 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože ich smrťou podľa § 7 ods. 2 OZ spôsobilosť na práva a povinnosti zanikla. Osobe, ktorá nemá spôsobilosť na práva a povinnosti podľa hmotného práva nie je možné ukladať povinnosti. Procesnoprávna subjektivita žalobcov nebola odvolacím súdom posúdená podľa § 61 veta pred bodkočiarkou C. s. p. (procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti), ale podľa vety za bodkočiarkou (inak len ten, komu ju zákon priznáva) nejde v tomto prípade teda o rozdielne posúdenie procesnej subjektivity pre účely rozhodnutia vo veci samej a rozhodnutia o nároku strán sporu na náhradu trov konania (ako to bolo konštatované v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/39/2014 z 25. februára 2015).

21.1 Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu, ak strana, ktorá na základe výsledku konania má povinnosť nahradiť protistrane trovy konania, nemôže svoju povinnosť (pre nedostatok hmotnoprávnej subjektivity) splniť. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona. Odvolací súd preto s použitím základných princípov článku 4 ods. 2 C. s. p. aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov konania žalovaného rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyslenej normy, že ak neúspešnej strane sporu nie je možné uložiť povinnosť zaplatiť úspešnej strane sporu náhradu trov konania, je v súlade s článkom 17 základných princípov C. s. p. zakotvujúcim procesnú ekonómiu rozhodnúť priamo tak, že sa úspešnej strane sporu nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 C. s. p. o priznanie nároku na náhradu trov konania a následne potom súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane nie je možné priznať nárok na náhradu trov konania by bolo zjavne nielen nerozumné, ale aj v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu (analogicky podľa rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/14/2018 z 28. februára 2018 a uverejnený v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov SR od č. 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa

predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).